

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Eesti maaelu arengukava 2014–2020 meetme 4.3.1 “Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ning hoid riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamiseks” II taotlusvoor rakendusanalüüs

*Reena Osolin
maaparanduse ja maakasutuse büroo / peaspetsialist
Tallinn 2017*

Sisukord

1	Sissejuhatus	3
1.1	Meetme eesmärk ja sisu.....	3
1.2	Taotlusvooru toimumine	4
1.3	Rakendusanalüüsi eesmärk.....	4
2	Toetuse taotlemine ja määramine	4
3	Toetatud tegevused	4
4	Ülevaade riigiesvooludest	6
5	Toetuse jagunemine maakonniti investeringuobjekti asukoha järgi	6
6	Tööde tegijad.....	7
7	Uuendustööde hindamiskriteeriumite miinimumnõuded	7
8	Väljamaksed.....	7
9	Kokkuvõte.....	8
	Lisa 1. II taotlusvooru määramise andmed maakonniti, sh kokku toetusega uuendatavate riigiesvoolude osatähtsus riigi poolt korrashoitavates ühiseesvooludes	9

1 Sissejuhatus

1.1 Meetme eesmärk ja sisu

Käesolevas rakendusanalüüsis analüüsitakse Eesti maaelu arengukava 2014–2020 (edaspidi MAK) meetme 4.3 "Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid" alameetme 4.3.1 "Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamiseks" (edaspidi meede 4.3.1) rakendumist. Meedet rakendatakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1305/2013, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005, artikkel 17 c alusel, mis hõlmab investeeringuid, mis on seotud põllumajanduse ja metsanduse arendamiseks, moderniseerimiseks või kohandamiseks vajaliku infrastruktuuriga, maakorralduse ja-parandusega, energiaga ja veega varustamisega ning energia ja vee säästmisega.

Meede 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“, on MAK meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse vara“ tegevuse liik. Meetme 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“ (edaspidi *meede 4.3*) üldeesmärgiks on maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamine ja sihtotstarbelise kasutuse tagamine korrastatud kuivendussüsteemide ja juurdepääsuteede kaudu.

Meede 4.3 on jaotatud lähtuvalt meetme eesmärkidest, suunitlustest, põhimõtetest, sihtgruppidest ja toetavatest tegevusest tingimuslikult kaheks allmeetmeks 4.3.1 ja 4.3.2.

Allmeede 4.3.1 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamiseks“ on mõeldud avaliku iseloomuga investeeringuteks ja toetuse taotlejaks saab olla üksnes Põllumajandusamet (edaspidi *PMA*).

Allmeede 4.3.2 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus“, on suunatud ettevõtjatele ja mittetulundusühingutele maatulundusmaa viljelusväärtuse parandamiseks ning üleujutuste ja hajureostuse leviku vähendamiseks ning hõlmab järgmisi tegevusi:

- maaparandussüsteemi ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine;
- juurdepääsuteede ehitamine ja rekonstrueerimine põllumajandusmaale ja erametsamaale ja põllumajanduslikule tootmishoonele.

Käesolev rakendusanalüüs analüüsib meetme 4.3.1 rakendumist, mille eesmärgiks on parandada riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude (edaspidi riigieesvool) tehnilist ja ökoloogilist seisukorda. Riigieesvoolud on olulisemad maaparandussüsteemi eesvoolud, mis loovad eelduse nendes suubuvate maaparandussüsteemide toimimiseks ja sellega maatulundusmaa sihipärasel kasutusel hoidmiseks.

Riik on võtnud endale ühiseesvoolude korrashoiukohustuse Vabariigi Valitsuse 03.01.2006. a korralduse nr 1 „Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetelu“ alusel. Loetelus olevate ühiseesvoolude hoidu korraldab üksnes Põllumajandusamet. Ühiseesvoolud on üle 10 km² valgala pindalaga ühiseesvoolud. Hetkel on riigi hoolduses 5438 km eesvoole.

Meetme 4.3.1 kogu eelarve perioodiks 2014–2020 on 5,4 miljonit eurot.

1.2 Taotlusvooru toimumine

Toimunud on kaks taotlusvooru, esimene toimus 2015. aasta oktoobris ja teine 2016. aasta oktoobris. Kõik toetuse andmisega seotud menetlustoimingud viib läbi PRIA.

1.3 Rakendusanalüüsi eesmärk

Käesoleva analüüsi eesmärk on anda lühiülevaade meetme rakendamise teises taotlusvoorus esitatud taotlustest ja taotluste menetlemise tulemustest, hõlmates järgmisi teemasid:

- toetuse taotlemine ja määramine;
- toetatud tegevused, uuendustööde läbiviijad ning investeeringud maakondade lõikes;
- toetuse väljamaksed 2016.a

Analüüsi aluseks on PRIA ja PMA koostatud algandmed.

2 Toetuse taotlemine ja määramine

Meetme 4.3.1 II taotlusvooru eelarve oli 0,9 mln eurot (tabel 1).

Tabel 1. Toetuse taotlemine ja määramine

Taotlusvooru	Taotlusvooru eelarve	Esitatud taotluste arv	Taotletud tegevuste arv	Taotletud toetuse summa (€)	Rahuldatud taotluste arv	Lõikude pikkus kokku (km)	Rahuldatud tegevuste arv	Määratud toetuse summa (€)	Määratud toetuse osakaal eelarvest
I	900 000	17	34	886 742	17	118	34	886 742	98,53%
II	900 000	13	26	893 640	13	110,56	26	893 640	99,29%

Taotlusvoorus esitati kokku 13 taotlust ligi 893 640 euro saamiseks. Toetuse määr on 100% abikõlblikest kuludest. Kõik 13 esitatud taotlust said positiivse otsuse 100% ulatuses. Määratud toetuse summa oli 893 640 eurot, mis moodustab teise taotlusvooruks kavandatud eelarvest 99,29%.

3 Toetatud tegevused

Meetme 4.3.1 raames saab toetust taotleda järgmisteks tegevusteks:

- ühiseesvoolu või selle osa uuendamine;
- investeeringuobjekti tähistamine.

Määratud toetusest hõlmas uuendamine 99,77 % (891 600 eurot) ja tähistamine 0,23% (2040 eurot).

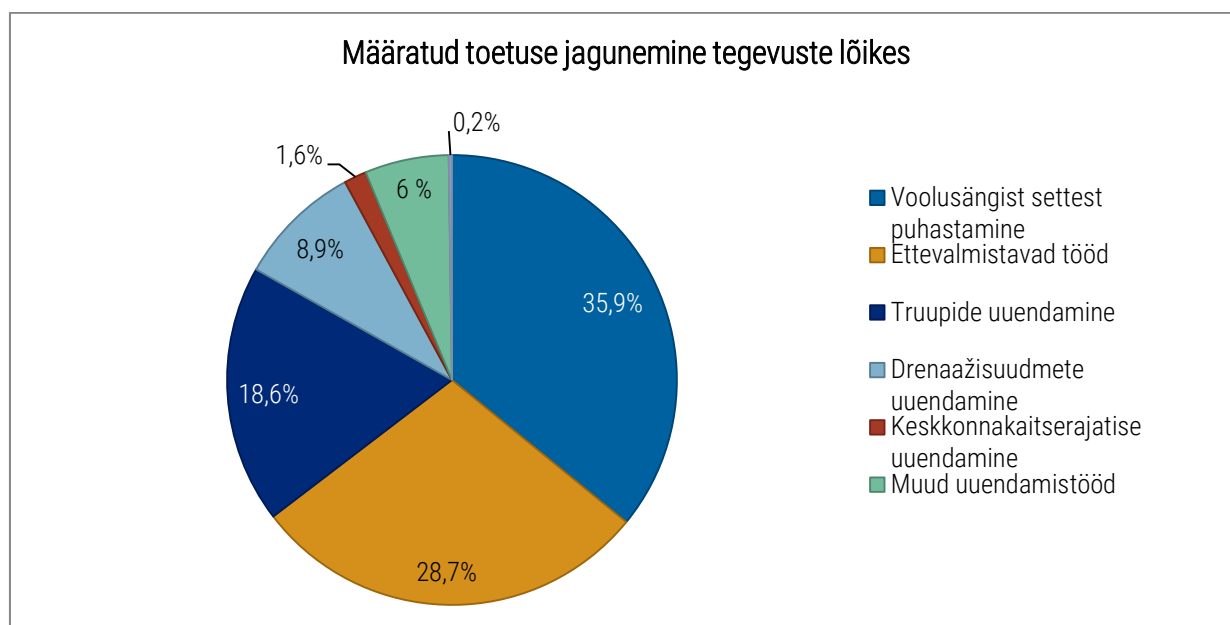
Ühiseesvoolu uuendamise aluseks on uuendusprojekt, mis koostatakse iga riigiesvoolu kohta. Uuendusprojekt rahastatakse riigieelarvestilisest vahenditest ja see ei ole toetuse raames abikõlblik kulu.

Uuendustööd jagunevad 6 alaliigiks, mis on järgmised:

- ettevalmistavad tööd – rohttaimestiku niitmine, puittaimestiku raie, kändude juurimine, voolutakistuste likvideerimine (sh koprapaisude likvideerimine) ning vajadusel olemasolevate mullavallide tasandamine ja lamapuidu likvideerimine¹;
- voolusängi settest puhastamine – sette eemaldamine, nõlva tasandamine, voolusängi kindlustamine (sh vallialuste veeviimarid, sissevoolunõvad);
- dreanaažisuudmete uuendamine – mattunud dreanaažisuudmete otsimine, settest puhastamine ja uuendamine, suudmekraavide uuendamine;
- riigeesvoolul paiknevate truupide uuendamine;
- riigeesvoolul paiknevate või ühiseesvooluga seotud keskkonnakaitserajatiste uuendamine ja uute keskkonnakaitserajatiste ehitamine, viimast võib teha juhul, kui see ei muuda oluliselt ühiseesvoolu parameetreid ja nende vajalikkus on põhjendatud;
- muud uuendustööd – riigeesvoolu suubuvate kraavide settest puhastamine, nõvade rajamine olemasolevatesse mullavallidesse, muud uuendustööd, mis ei lähe punktide 1–5 alla.

Tuginedes PMA andmetele on koostatud joonis 1, mis näitab toetuse jagunemist tegevuste-uuendustööde ja investeeringuobjekti tähistamise lõikes. Kõige suurem osa määratud toetusest (36%) kasutati voolusängi settest puhastamisele, millele järgnes ettevalmistavate tööde tegemine (29%) ja truupide uuendamine (18%). Keskkonnakaitse eesmärgist lähtuvaid töid tehti 11 riigeesvoolul ehk 85% toetusega hõlmatud riigeesvoolu lõikudel. Põhilise keskkonna mõju leevendamise meetmena rakendati geotekstiilist ekraanide ja põhupallide paigaldamist sette edasikandumise tõkestamiseks. Samuti uuendati settebasseine. Kokku määrati toetust keskkonnakaitserajatistele 2% kogu määratud toetusest (14 452 eurot) .

Joonis 1. Määratud toetuse jagunemine tegevuste lõikes.

¹ Abikõlblik kulu on võsa ja puude langetamine, langetatud tüvede laasimine ja puitmaterjali koondamine. Abikõlblik kulu ei ole puittaimestikuga seotud müügi ja väljaveo kulu.

4 Ülevaade riigiesvooludest

II taotlusvooru tulemusel uuendatakse 13 riigiesvoolu lõiku kogupikkusega 110,56 km. Need riigiesvoolud on eesvooluks 8709,2 ha kuivendatud põllumajandusmaale (tabel 2). Toetusega rahastatav keskmine uuendatav riigiesvoolu pikkus on 8,5 km. Kõige pikem uuendatav riigiesvoolu lõik on Jõelähtme jõgi Harjumaal (19,43 km), mis on eesvooluks 2109 ha kuivendatud põllumajandusmaale. Pikkuselt teine riigiesvoolu uuendatav lõik on Vaskjõgi Pärnumaal (14,54 km), mis on eesvooluks 799,3 ha kuivendatud põllumajandusmaale. Kõige lühem uuendatav riigiesvoolu lõik on Maidla jõgi Raplumaal kogupikkusega 1,63 km, mis on eesvooluks 836,6 ha põllumajandusmaale.

Keskmine määratud toetussumma oli 68 585 eurot. Kõige rohkem määrati toetust 132 022 eurot Jõelähtme jõe uuendamiseks (Harjumaal, lõigu pikkus 19,43 km). Sellele järgnes Piista oja uuendamine 115 298 euroga (11,37 km, Pärnumaa). Kõige vähem määrati toetust 35 640 eurot Maidla jõe (1,63km, Raplamaa) uuendamiseks.

Tabel 2. Määratud toetusega uuendatavad riigiesvoolu lõigud

Jrk	Maakond	Eesvoolu nimi	Lõigu pikkus (km)	Määratud summa (€)	Kuivendatud põllumajandusmaa pindala (ha)
1	Harju	Aruküla pkr	7,87	31 832,40	377,30
2	Harju	Hatu pkr	5,60	65 449,20	353,30
3	Harju	Jõelähtme jõgi	19,43	132 022,20	2 108,90
4	Harju	Vilamaa pkr	2,55	75 700,44	310,90
5	Jõgeva	Kõlaoja	7,52	46 045,26	523,40
6	Pärnu	Piista oja	11,37	115 298,10	1 009,40
7	Pärnu	Vaskjõgi	14,54	98 933,75	799,30
8	Rapla	Karvoja pkr	11,88	55 410,24	703,20
9	Rapla	Maidla jõgi	1,63	35 640,00	836,60
10	Rapla	Raka oja	5,95	45 603,00	361,00
11	Tartu	Preedi oja	1,86	35 835,84	353,90
12	Valga	Õru oja	10,20	86 467,56	295,40
13	Viljandi	Tiri oja	10,16	69 401,64	676,60
Kokku			110,56	893 639,63	8 709,20

5 Toetuse jagunemine maakonniti investeringuobjekti asukoha järgi

Teise taotlusvooru tulemusel paiknevad toetusega uuendatavad riigiesvoolud 7 maakonnas (vt lisa tabelit 3). Arvuliselt kõige rohkem toetuse abil uuendatakse ühiseesvoole Harjumaal, s.o 4 lõiku kogupikkusega 35,45 km. Järgnevad Raplamaa 3 ühiseesvoolu lõiguga (19,46 km) ja Pärnumaa 2 ühiseesvoolu lõiguga, kogupikkusega 25,91 km. Analüüsidest maakondi määratud toetuse summade suuruse alusel, siis määrati kõige rohkem toetusraha Harjumaa (32% määratud toetuse eelarvest) ja Pärnumaa ühiseesvoolude (24% määratud toetuse eelarvest) uuendamiseks.

I ja II taotlusvooru tulemuste kohaselt ei ole toetuse kaasabil uuendustöid tehtud Ida-Virumaa, Läänemaa ega Põlvamaa riigiesvooludel.

6 Tööde tegijad

Uuendustööde maksumused ja uuendustööde tegijad selgusid riigihanke tulemusena.

13 riigieesvoolul teevad uuendustöid 7 erinevat ettevõtet (vaata tabel 4). Arvuliselt kõige rohkem uuendatavaid riigieesvoolu lõike teevad kaks ettevõtet: Praktov OÜ ja Paimre OÜ / RTG Teed OÜ. Mõlemad korrastavad 3 ühiseesvoolu lõiku. Praktov OÜ uuendab ühiseesvoolu lõike 29,16 km ulatuses 199 690,44 euro eest ja Paimre OÜ / RTG Teed OÜ uuendab 9,78 km ulatuses ühiseesvoole 176 789,64 euro eest.

Tabel 3. Tööde tegijad maakondade lõikes

Ehitaja nimi	Tööde tegemise maakond	Eesvoolude arv	Eesvoolu pikkus (km)	Maksumus (€)
AP Holding OÜ	Pärnumaa	1	11,37	115 298,10
Matteron OÜ	Viljandimaa	1	10,16	69 401,64
MELIOR-M OÜ	Kokku	2	17,72	132 512,82
	Jõgevamaa	1	7,52	46 045,26
	Valgamaa	1	10,2	86 467,56
OMATEC OÜ	Pärnumaa	1	14,54	98 933,75
Paimre OÜ / RTG Teed OÜ	Kokku	3	9,78	176 789,64
	Harjumaa	2	8,15	141 149,64
	Raplamaa	1	1,63	35 640,00
Praktov OÜ	Kokku	3	29,16	199 690,44
	Harjumaa	2	27,3	163 854,60
	Tartumaa	1	1,86	35 835,84
Timberston Ehitus OÜ	Raplamaa	2	17,83	101 013,24
Kokku	7 maakonda	13	110,56	893 639,63

7 Uuendustööde hindamiskriteeriumite miinimumnõuded

Kõiki toetuse taotlusi hinnati ja need vastasid järgmistele hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele:

- ühiseesvool vajab uuendamist maaparandushoiukava kohaselt;
- ühiseesvool on ühiseesvooluks vähemalt 200 ha suurusele põllumajandusmaale;
- ühiseesvoolu süngi või selle osa pole viimased 5 kalendriaastat uuendatud.

Kuna kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ei ületanud toetuseks ettenähtud vahendeid (0,9 milj eurot), siis kõik 13 taotlust vastasid hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele ja rahuldati kõik taotlused 100% ulatuses.

8 Väljamaksed.

2016.a tehti väljamakseid I taotlusvooru määratud toetuste taotlustele kogusummas 342 072,52 eurot, millega uuendati riigieesvoole 69,72 km ulatuses. Väljamakstud summa moodustab I taotlusvooru määratud toetusest 39% ja koju toetuse eelarvest 6% (vt joonis 2).

9 Kokkuvõte

Toetus aitab leevendada senisest alafinantseerimisest tingitud riigiesvoolude ebarahuldavat tehnilist seisukorda. Toetuse kaasabil uuendatakse kokku 228 km ulatuses riigiesvoole. II taotlusvooru tulemusena uuendatakse riigiesvoole kogupikkuses 110,56 km. Võrdluseks, et 2015. a uuendati riigieelarvest eraldatud vahenditega riigiesvoole 25,07 km ja 2016. a. 15,89 km.

Lisa 1. II taotlusvooru määramise andmed maakonniti, sh kokku toetusega uuendatavate riigiesvoolude osatähtsus riigi poolt korrashoitavates ühiseesvooludes

Jrk	Maakond	RHE lõikude arv (tk)	RHE 2015 pikkus (km)	Toetusega uuendatavate lõikude arv	Pikkus (km)	Toetusega uuendatavate ühiseesvoolude osatähtsus maakonnas riigiesvoolude pikkuses	Toetuse summa (€)	Kuivendatud põllumajandusmaa (ha)	Kokku toetusega uuendatud riigiesvoolu lõigud (km)	Kokku toetust saanud lõikude arv	Kokku toetusega uuendatavate riigiesvoolude osatähtsus kogu riigiesvoolu lõikudes (%)	Kokku toetusega uuendatavate riigiesvoolude osatähtsus kogu riigiesvoolus nikkriisest (%)	Toetusega uuendatavad ühiseesvoolud on eesvooluks kuivendatud põllumajandusmaale (ha)
1	Harju	73	457,3	4	35,45	8%	305 004,24	3 150,40	48,15	6	8%	11%	4322,30
2	Hiiu	18	141,4	0		0%			3	1	6%	2%	611,90
3	I-Viru	41	221,5	0		0%			0	0	0%	0%	0,00
4	Jõgeva	79	477,1	1	7,52	2%	46 045,26	523,40	7,52	1	1%	2%	523,40
5	Järva	47	354,5	0		0%			22,71	1	2%	6%	2229,50
6	Lääne	43	363,6	0		0%			0	0	0%	0%	0,00
7	L-Viru	54	332,4	0		0%			6,17	1	2%	2%	480,90
8	Põlva	31	193,2	0		0%			0	0	0%	0%	0,00
9	Pärnu	106	823,4	2	25,91	3%	214 231,85	1 808,70	42,44	5	5%	5%	3629,30
10	Rapla	50	502,8	3	19,46	4%	136 653,24	1 900,80	32,95	4	8%	7%	2844,00
11	Saare	42	408,2	0		0%			8,17	2	5%	2%	2276,20
12	Tartu	74	509,3	1	1,86	0%	35 835,84	353,90	10,62	3	4%	2%	2739,70
13	Valga	31	148,6	1	10,2	7%	86 467,56	295,40	17,99	2	6%	12%	807,90
14	Viljandi	62	344,1	1	10,16	3%	69 401,64	676,60	23,98	3	5%	7%	1748,30
15	Võru	24	160,5	0		0%			4,53	1	4%	3%	200,90
Kokku	15	775	5437,9	13	110,56	2%	893 639,63	8 709,20	228,23	30	4%	4%	22414,30